

SENAT DE BELGIQUE

SESSION DE 1988-1989

28 OCTOBRE 1988

**Proposition de loi relative à la
démocratisation de la grande entreprise****(Déposée par M. Blanpain)**

DEVELOPPEMENTS

De nombreuses déclarations gouvernementales ont souligné la nécessité d'une démocratisation de l'économie dans le cadre de la politique socio-économique. La déclaration de 1981 contenait un passage important dans ce sens. Le même accord de gouvernement soulignait que le rôle et la fonction des cadres doivent être reconnus et qu'il importe de trouver des solutions pour valoriser leur contribution à la vie des entreprises, notamment par l'organisation d'une représentation spécifique.

Ce point est précisé dans la communication faite le 16 mars 1983 par le Premier ministre W. Martens : Le gouvernement entend favoriser la démocratisation des grandes entreprises en instaurant la participation de tous les travailleurs (ouvriers, employés et cadres) aux conseils d'administration de l'entreprise; en outre, le rôle et la fonction spécifiques des cadres seront reconnus, notamment en leur donnant la possibilité d'une représentation spécifique.

Depuis lors, les cadres ont fait leur entrée dans les conseils d'entreprise, en vertu de la loi de redressement social de 1985. Toutefois, la participation des travailleurs n'est pas complète. L'accord de gou-

BELGISCHE SENAAT

ZITTING 1988-1989

28 OKTOBER 1988

**Voorstel van wet betreffende de demo-
cratisering van de grote onderneming****(Ingediend door de heer Blanpain)**

TOELICHTING

In tal van Regeringsverklaringen werd de nadruk gelegd op de democratisering van de economie als een noodzakelijk element in het raam van het sociaal-economisch beleid. Aldus de Regeringsverklaring van 1981, die een belangrijke passus in die zin bevatte; in datzelfde Regeerakkoord werd erop gewezen dat de « rol en de functie van de kaders moet worden erkend en naar oplossingen dient gezocht om hun bijdrage tot het leven van de ondernemingen te valoriseren, o.m. door een specifieke vertegenwoordiging te organiseren ».

In de mededeling van 16 maart 1983, gedaan door Eerste Minister W. Martens, wordt dit nogmaals gepreciseerd : « De Regering wil de democratisering van de grote ondernemingen bevorderen door de invoering van de participatie van alle werknemers (arbeiders, bedienden en kaderleden) in de beheer- of de toezichtsraden van de onderneming; bovendien zullen de eigen rol en functie van de kaderleden worden erkend, onder meer door hun de mogelijkheid van een specifieke vertegenwoordiging te geven. »

Sedertdien deden de kaderleden hun intrede in de ondernemingsraden, dit mede ingevolge de sociale herstellwet van 1985. Het werk op het stuk van inspraak van de werknemers is evenwel nog niet af.

vernement de 1988 attire de nouveau l'attention sur la démocratie économique et promet le soutien du gouvernement à toutes les initiatives concernant la participation des travailleurs dans les structures des sociétés. Cela se situe évidemment dans le cadre de l'unification européenne et de l'examen des propositions de la Commission européenne.

La présente proposition fait un pas important dans cette direction en donnant à tous les travailleurs (ouvriers, employés, cadres) une participation réelle et une représentation spécifique sur le plan de l'entreprise.

Compte tenu de notre proposition de loi tendant à modifier la loi du 3 juillet 1978 modifiant les contrats de travail, afin de promouvoir l'assimilation des statuts d'ouvrier et d'employé, la présente assimile à l'employé l'ouvrier qui s'engage à fournir un travail essentiellement manuel, contre rémunération, sous l'autorité d'un employeur.

Il a évidemment été tenu compte des nombreuses propositions de loi en la matière, déposées depuis 1975, des propositions d'organisations patronales et syndicales et des discussions répétées et approfondies au sein du Conseil national du Travail, sans oublier l'évolution à l'étranger et les propositions de la Commission, à savoir le projet de directive relative à la structure de la société anonyme et aux compétences et obligations de ses organes (1983) et le projet de statut d'une société anonyme européenne (1975); ces deux propositions font depuis plus de 10 ans l'objet de larges échanges de vues et sont évidemment une importante source d'inspiration.

A juste titre, la Commission, et notamment son président J. Delors, affirme que 1992 sera mis en péril si les intérêts des travailleurs ne sont pas défendus suffisamment et notamment s'ils ne participent pas d'une façon adéquate à la gestion de l'entreprise. La présente proposition entend contribuer à ce débat en temps utile.

Il est clair que la Belgique veut tirer parti des expériences étrangères et européennes pour élaborer un nouveau régime de démocratisation qui serait intégré dans le courant d'idées et les réalisations de l'Europe.

Une des formules proposées dans le projet de V^e directive est de réaliser la démocratisation de la grande entreprise dans les sociétés anonymes qui occupent habituellement et en moyenne au moins 1 000 travailleurs. Le 30 juin 1986, notre pays comptait 255 entreprises de plus de 1 000 travail-

Het huidige Regeerakkoord van 1988 vraagt eens te meer aandacht voor « economische democratie » en stelt dat de Regering haar volledige steun zal geven aan initiatieven inzake « de betrokkenheid van de werknemers bij de vennootschapsstructuren ». Vanzelfsprekend valt dit tevens binnen het kader van de Europese éénmaking en de bespreking van de voorstellen van de Europese Commissie ter zake.

Dit wetsvoorstel zet een zeer belangrijke stap in deze richting door aan alle werknemers, met name werklieden, bedienden en kaderleden, op het vlak van de onderneming een werkelijke inspraak en specifieke vertegenwoordiging te geven.

Rekening houdende met ons wetsvoorstel tot wijziging van de wet van 3 juli 1978 tot wijziging van de arbeidsovereenkomsten, waarbij de gelijkschakeling van de statuten ewrkman-bediende wordt voorgestaan, wordt ook voor deze wet met de bediende gelijkgesteld de werkman, die zich verbindt, tegen loon, onder gezag van een werkgever, in hoofdzaak handarbeid te verrichten.

Bij de uitwerking werd vanzelfsprekend rekening gehouden met de talrijke wetsvoorstellen, die vooral sinds 1975 in deze materie werden ingediend, de voorstellen van patronale en syndicale organisaties en de talrijke en diepgaande besprekingen in de schoot van de Nationale Arbeidsraad; ook aan de ontwikkelingen in het buitenland werd aandacht besteed en meer in het bijzonder aan de voorstellen van de Europese Commissie ter zake, met name het ontwerp van de richtlijn met betrekking tot de structuur van de naamloze vennootschap alsmede de bevoegdheden en verplichtingen van haar organen (1983) en het ontwerp-statuuut voor een Europese naamloze vennootschap (1975); beide voorstellen, sinds meer dan 10 jaar in uitgebreide gedachtenwisseling, zijn vanzelfsprekend evenzeer een leerrijke bron van inspiratie.

Terecht stelt de Europese Commissie inzonderheid bij monde van haar voorzitter J. Delors, dat 1992 in het gedrang komt wanneer de belangen van de werknemers niet passend behartigd worden en o.m. de werknemers niet op adequate wijze bij het beleid van de onderneming worden betrokken. Dit voorstel wil tot dit debat tijdig bijdragen.

Het is duidelijk dat België de buitenlandse en Europese ervaringen wil benutten om bij het uitwerken van een nieuwe regeling inzake democratisering, deze passend te integreren in de Europese gedachtenstroom en realisaties ter zake.

Zoals voorgesteld als één van de mogelijke formules in het gemelde ontwerp van Vde richtlijn, zou de democratisering van de grote onderneming gerealiseerd worden voor naamloze vennootschappen, die gewoonlijk en gemiddeld ten minste 1 000 werknemers tewerkstellen. Op 30 juni 1986 waren er in

leurs, soit 0,13 p.c. des quelque 200 000 entreprises; elles occupaient ensemble 565 218 travailleurs ou 19,75 p.c. du total. On dénombrerait aussi 406 entreprises de plus de 500 travailleurs (0,2 p.c. des entreprises) occupant 274 499 travailleurs ou 9,59 p.c. du total des travailleurs (2 862 530). La participation des travailleurs serait réalisée dans le conseil de surveillance. Notre pays opte donc, comme l'Allemagne de l'Ouest, pour un système dualiste distinguant un conseil de surveillance et un directoire. Par cette voie, les travailleurs obtiennent voix au chapitre dans l'entreprise, sans participer directement à la gestion quotidienne, réservée au management. Celle-ci, qui assure la gestion quotidienne, est désignée par le conseil de surveillance. Celui-ci est composé par moitié de représentants des travailleurs et des actionnaires. Le président représente les actionnaires et a deux voix. Dès lors le capital à risques a le dernier mot, comme en Allemagne et dans le projet de V^e directive. Quant aux travailleurs, les ouvriers, employés et cadres ont une représentation spécifique au conseil s'ils sont au moins 50 à travailler dans l'entreprise.

Le statut de la grande entreprise est ajouté par une section XIV au titre IX du Livre Ier du Code de commerce, qui traite des sociétés commerciales.

COMMENTAIRE DES ARTICLES

Article 1er

Comme il ressort du titre, la présente loi s'applique aux grandes entreprises. On entend par là, comme dans le projet de V^e directive de la C.E., la société anonyme occupant au moins 1 000 travailleurs en vertu de contrats de travail. On entend par travailleur toute personne fournissant du travail sur la base d'un contrat de travail, c'est-à-dire les ouvriers, employés (y compris les cadres dirigeants), représentants de commerce, etc.

Pour le calcul de ce nombre, les travailleurs occupés par une filiale sont censés être occupés par la société mère. Une filiale est la fille ou petite-fille d'une entreprise, dans laquelle cette dernière peut, en droit ou en fait, exercer une influence déterminante sur la nomination d'au moins la moitié de ses dirigeants ou sur l'orientation de sa gestion. Le Roi pré-

ons land 255 ondernemingen met meer dan 1 000 werknemers (d.i. 0,13 pct. van de meer dan 200 000 ondernemingen), met 565 218 werknemers of 19,75 pct. van het totaal der werknemers. Er waren 406 ondernemingen van meer dan 500 werknemers (d.i. 0,20 pct. van het aantal ondernemingen), met 274 499 werknemers hetzij 9,59 pct. van het totaal der werknemers (2 862 530). Werknemersinspraak zou gerealiseerd worden in de raad van toezicht. Dit betekent dat ons land de keuze maakt, in navolging van West-Duitsland, voor een dualistisch systeem, waarbij een onderscheid wordt gemaakt tussen een raad van toezicht, enerzijds, en een bestuur, anderzijds. Langs die weg bekomen de werknemers een reële zeg in de gang van zaken in de onderneming, zonder evenwel rechtstreeks en onmiddellijk betrokken te worden bij het dagelijks bestuur dat aan het management voorbehouden blijft. Het bestuur, dat de dagelijkse leiding waarneemt, wordt aangesteld door de raad van toezicht. De raad van toezicht is samengesteld uit een gelijk aantal vertegenwoordigers van de werknemers en de aandeelhouders. De voorzitter van de raad is evenwel een vertegenwoordiger van de aandeelhouders en heeft een dubbele stem. Zodoende blijft het laatste woord bij het risicodragend kapitaal. Ook hier kan verwezen worden worden naar het Duitse voorbeeld en de voorstellen vervat in het ontwerp van Vde richtlijn. Wat de werknemers betreft, zijn werklieden, bedienden en kaderleden specifiek in de raad vertegenwoordigd, zo er minimum 50 in de onderneming werkzaam zijn.

Het statuut van de grote onderneming wordt bij wijze van een afdeling XIV toegevoegd aan titel IX van het eerste boek van het Wetboek van Koophandel; titel IX is gewijd aan de handelsvennootschappen.

TOELICHTING BIJ DE ARTIKELEN

Artikel 1

Zoals uit de titel blijkt is deze wet van toepassing op de grote ondernemingen. Onder grote onderneming wordt begrepen, zoals in het ontwerp van Vde richtlijn van de Europese Gemeenschap, de naamloze vennootschap, die ten minste 1 000 werknemers tewerkstelt krachtens een arbeidsovereenkomst. Met werknemers wordt bedoeld iedereen die arbeid verricht krachtens een arbeidsovereenkomst. Dus alle werknemers, aldus werklieden, bedienden — inbegrepen het leidinggevend personeel —, handelsvertegenwoordigers e.a. tellen mee.

Voor de berekening van dit aantal werknemers worden werknemers, die werkzaam zijn bij een dochteronderneming, geacht werknemers van de moedervennootschap te zijn. Als een dochteronderneming wordt aangezien de dochter of kleindochter van een onderneming, waarin de laatstgenoemde, in feite of in rechte, een doorslaggevende invloed kan

cise ce qu'il faut entendre par société fille. On peut se référer utilement à l'arrêté royal du 8 octobre 1976 relatif aux comptes annuels des entreprises et à la directive 83/349 C.E.E., la VIIe directive, relative aux comptes consolidés.

Le Roi peut étendre le champ d'application aux sociétés anonymes occupant 500 travailleurs. Il est habilité à adapter en conséquence les chiffres corollaires, à savoir le nombre de travailleurs, prévu à l'article 229, § 3 (article 1er, § 2). Les dispositions de l'article 1er, § 3, se passent de commentaire.

L'article 1er définit les notions de travailleur, employé, cadre, personnel dirigeant et organisation représentative. Ces définitions sont évidemment parallèles à celles de la législation sur les conseils d'entreprise. Rappelons que les ouvriers sont assimilés aux employés.

Les membres du personnel dirigeant sont évidemment des travailleurs, mais sont censés représenter les employeurs. Pour définir ce personnel, on se réfère aux définitions de la loi du 20 septembre 1948 et aux arrêtés d'exécution. Ce personnel est exclu des élections : il ne peut ni poser sa candidature, ni participer au scrutin. Le personnel dirigeant comprend les personnes chargées de la gestion quotidienne de l'entreprise et habilitées à représenter et à engager l'employeur, ainsi que les membres du personnel qui sont leurs subordonnés immédiats et ont également une tâche de gestion quotidienne. Il va de soi que l'entreprise (société anonyme) et l'entreprise comme unité technique (conseil d'entreprise) ne coïncideront pas souvent. Toutefois, il convient évidemment d'envisager la même notion et les mêmes travailleurs.

Les travailleurs considérés comme cadres constituent une catégorie à ce point hétérogène et diversifiée qu'une définition souple s'impose, tenant compte de la réalité sociale et de l'organisation très variables des entreprises. La plupart des définitions sont axées sur l'élément : direction, délégation de pouvoir par l'employeur, avec un certain droit d'initiative. Par ailleurs, on classe aussi parmi les cadres, les travailleurs n'exerçant pas vraiment d'autorité, mais accomplissant des tâches à un niveau élevé en matière de recherche scientifique, d'encadrement d'un service d'étude, d'exams psychomédicaux etc.

uitoefenen op de benoeming van ten minste de helft van haar leiders of op de oriëntering van haar beleid. De Koning bepaalt nader wat onder dochter dient te worden begrepen. In dit verband kan nuttig verwezen worden naar het koninklijk besluit van 8 oktober 1976 met betrekking tot de jaarrekening van de ondernemingen, evenals naar het bepaalde in de richtlijn 83/349 E.E.G., VIIde richtlijn, betreffende de geconsolideerde rekeningen.

De Koning kan het toepassingsgebied uitbreiden tot naamloze vennootschappen, die 500 werknemers tewerkstellen. In dit geval heeft hij de bevoegdheid de corrolerende cijfers, namelijk het aantal werknemers, voorzien in artikel 229, § 3, in verhouding aan te passen (artikel 1, § 2). De bepalingen van artikel 1, § 3, vergen geen commentaar.

Artikel 1 bevat eveneens de definitie van de begrippen werknemers, bedienden, kaderleden, leidinggevend personeel en representatieve organisaties. Deze lopen samen, om evidente redenen, met de definities inzake de wetgeving op de ondernemingsraden. Zoals gezegd worden de werklieden met de bedienden gelijkgesteld.

Leidinggevend personeel zijn vanzelfsprekend werknemers; zij worden evenwel geacht de werkgevers te vertegenwoordigen. Voor het begrip leidinggevend personeel wordt verwezen naar de desbetreffende bepalingen van de wet van 20 september 1948 en de uitvoeringsbesluiten. Het leidinggevend personeel is van de verkiezingen uitgesloten. Zij kunnen zich geen kandidaat stellen en kunnen evenmin aan de stemming deelnemen. Leidinggevend personeel zijn de personen belast met het dagelijks beheer van de onderneming, die gemachtigd zijn om de werkgever te vertegenwoordigen en te verbinden, alsmede de personeelsleden, onmiddellijk ondergeschikt aan die personen, wanneer zij eveneens opdrachten van dagelijks beheer vervullen. Ongetwijfeld zullen de onderneming (naamloze vennootschap) en de onderneming als technische bedrijfseenheid (ondernemingsraad) niet dikwijls samenvallen. Het is evenwel vanzelfsprekend aangewezen hetzelfde begrip (en meteen dezelfde werknemers) ter zake te beogen.

De groep werknemers, die als kaderpersoneel wordt en dient aangezien, is zo heterogeen en verscheiden dat een soepele definitie vereist is, die rekening houdt met de uiterst veranderlijke sociale en organisatorische realiteit in de ondernemingen. De meeste definities centreren zich op het element « leiding, delegatie van gezag door de werkgever », met een zeker initiatiefrecht; daarnaast moeten eveneens als kaderpersoneel worden aangezien werknemers, die zonder echt gezag uit te oefenen, toch hoogstaande taken (stafdiensten) vervullen op het stuk o.m. van wetenschappelijk onderzoek, of begeleiding in een studiedienst, in het kader van psychologisch, medisch onderzoek, e.a.

Il s'agit finalement de fonctions supérieures, compte tenu de l'autorité exercée ou uniquement de la teneur de la tâche : ces fonctions sont habituellement réservées à des diplômés de l'enseignement supérieur ou à des personnes dont l'expérience professionnelle est équivalente.

Ces éléments sont à la base de la définition.

Cette définition souple et large doit être concrétisée sur le terrain, sous le contrôle du tribunal du travail.

Il faut en effet qu'elle soit opérationnelle dans chaque entreprise. Pour la grande entreprise et pour le conseil d'entreprise, on suit une procédure qui a déjà porté ses fruits pour le personnel dirigeant. Elle comporte deux phases : l'employeur affiche la liste des fonctions et des diplômés sur la base desquels les travailleurs de l'entreprise sont admis dans les cadres ou dans le personnel dirigeant.

Cette décision peut faire l'objet d'un recours auprès du tribunal du travail. Ensuite, l'employeur publie la liste des noms des ouvriers, employés, cadres et membres du personnel dirigeant. Cette décision peut faire l'objet du même recours. Ainsi, les catégories sont nettement délimitées dans l'entreprise. Le juge sera guidé par les critères fixés par la loi et l'organisation sociale de l'entreprise. La décision du tribunal du travail est sans recours.

Les élections se font évidemment au scrutin secret.

Article 2

SECTION XIV

Directoire et surveillance dans les grandes entreprises

Article 220. Cet article confirme que la dissociation des fonctions du conseil de surveillance et du **directoire est nécessaire** pour offrir à la grande entreprise toutes les possibilités d'une gestion efficace des affaires de la société et pour garantir une surveillance efficace de cette gestion. L'indépendance du directoire est encore garantie par le fait que les membres du conseil ne peuvent en même temps faire partie du directoire.

Article 221. Cet article règle la nomination des membres du directoire par le conseil de surveillance. **Les statuts fixent librement la durée du mandat**, mais avec un maximum de six ans, afin de pouvoir

In deze gaat het uiteindelijk om hogere functies, omwille van gezag of louter omwille van de inhoud van de taak; het gaat hier om functies, die doorgaans voorbehouden zijn aan gediplomeerden van het hoger onderwijs of aan personen, die een evenwaardige beroepservaring hebben.

Deze elementen liggen aan de basis van de definitie.

Deze soepele en ruime definitie dient evenwel geconcretiseerd op het terrein, onder controle van het arbeidsgerecht.

Inderdaad dient deze definitie voor elke onderneming operationeel gemaakt. Voor de grote onderneming en eveneens voor de ondernemingsraad geschiedt dit op basis van een procedure, die reeds voor het leidinggevend personeel zijn vruchten afwierp. De procedure verloopt in twee stadia : voor eerst hangt de werkgever een lijst uit van de functies en de diploma's op grond waarvan werknemers in de onderneming tot het kaderpersoneel of tot het leidinggevend personeel worden gerekend.

Tegen deze beslissing is beroep mogelijk bij de arbeidsrechtbank. Vervolgens maakt de werkgever de lijst van de namen bekend van werklieden, bedienden, kaderleden en het leidinggevend personeel. Ook hier is er de mogelijkheid een beroep bij de arbeidsrechtbank in te stellen. Zodoende worden de groepen in de onderneming duidelijk afgebakend. De rechter zal zich bij zijn uitspraak laten leiden door de criteria, gesteld bij de wet en bij de sociale organisatorische realiteit van de onderneming. Tegen de beslissing van de arbeidsrechtbank is geen beroep mogelijk.

De verkiezingen geschieden vanzelfsprekend bij geheime stemming.

Artikel 2

AFDELING XIV

Bestuur en toezicht in de grote ondernemingen

Artikel 220. Dit artikel bevestigt dat de scheiding van de functies van de raad van toezicht en van het bestuur nodig is ten einde de grote onderneming alle mogelijkheden te bieden voor een efficiënt bestuur van de zaken van de vennootschap en tegelijkertijd een efficiënt toezicht daarop te waarborgen. De onafhankelijkheid van het bestuur wordt mede gewaarborgd door het feit dat leden van de raad van toezicht, niet terzelfder tijd leden van het bestuur kunnen zijn.

Artikel 221. Dit artikel regelt de benoeming van de leden van het bestuur door de raad van toezicht. De statuten zijn vrij de duur van het mandaat aan te duiden, evenwel met een maximum van zes jaar, dit

renouveler le directoire sans recourir à la procédure de démission prévue dans cet article. Le membre du directoire chargé des affaires du personnel peut — et devrait — être encore chargé d'autres tâches de gestion.

L'article 222 se passe de commentaires.

Article 223. Cet article prévoit que le directoire est compétent pour accomplir tous les actes nécessaires ou utiles à la réalisation de l'objet social, sauf ceux que la loi ou les statuts réservent à d'autres organes de la société. Il faut souligner que les limitations statutaires ne sont pas opposables aux tiers et n'ont que des effets internes.

Le directoire devient ainsi un organe central de la société. Il est habilité par la loi à prendre toute mesure qui n'est pas expressément réservée aux autres organes. Il a donc les attributions résiduelles et implicites.

L'article 223 accorde au directoire une grande liberté pour établir son organisation et ses méthodes. Il en fait part au conseil de surveillance.

L'article 224 instaure une forme de collaboration entre le directoire et le conseil sans porter atteinte aux droits de tiers. Les décisions restent valables à l'égard de tiers, même sans approbation préalable. Les décisions prises par le directoire sans approbation préalable du conseil pourraient toutefois justifier un licenciement pour motif grave par le conseil de surveillance.

Article 225. Cet article est conforme à l'article 54 des lois coordonnées sur les sociétés commerciales.

Article 226. Les §§ 1er et 2 sont conformes à l'article 10, 2, du projet de cinquième directive. Le § 3 est conforme à la disposition prévue à l'article 62 des lois coordonnées sur les sociétés commerciales. Ajoutons que, selon le droit des sociétés, le recours de la société disparaît du fait de la décision spéciale de décharge accordée aux administrateurs par l'assemblée générale après approbation du bilan.

Article 227. Cet article est conforme à l'article 3, 1, de la proposition de cinquième directive et est en fait le pendant de l'article 220 de la présente proposition.

Article 228. La proposition de cinquième directive ne dit rien du nombre de membre du conseil.

ten einde het bestuur te kunnen vernieuwen zonder noodzakelijkerwijze naar de ontslagprocedure, voorzien in dit artikel, te moeten grijpen. Het lid van het bestuur dat met personeelszaken wordt belast, kan en zal best ook met andere managementtaken worden belast.

Artikel 222 vraagt geen nadere commentaar.

Artikel 223. Dit artikel bepaalt dat het bestuur bevoegd is om alle handelingen te verrichten die nodig of dienstig zijn tot het verwezenlijken van het doel van de vennootschap, behoudens degene die volgens de wet of de statuten alleen door andere organen van de vennootschap kunnen worden uitgeoefend. Duidelijk dient onderstreept dat statutaire beperkingen niet tegenstelbaar zijn aan derden, doch louter interne gevolgen hebben.

Aldus wordt het bestuur een centraal orgaan van de vennootschap. Het bestuur is wettelijk bevoegd alle maatregelen te treffen, die niet uitdrukkelijk aan andere organen zijn toevertrouwd. Het bestuur heeft aldus zowel residuaire als impliciete bevoegdheden.

Artikel 223 laat het bestuur eveneens zeer grote vrijheid de eigen organisatie en werkwijze vast te leggen. Zij deelt die mede aan de raad van toezicht.

Artikel 224 voert een vorm van samenwerking in tussen het bestuur en de raad van toezicht, zonder evenwel afbreuk te doen aan de rechten van derden. De beslissingen blijven geldig ten aanzien van derden, ook al is de nodige voorafgaande goedkeuring niet gegeven. Beslissingen door het bestuur, zonder voorafgaande goedkeuring van de raad, zouden evenwel een ontslag om gewichtige reden door de raad van toezicht kunnen rechtvaardigen.

Artikel 225. Dit artikel is conform artikel 54 van de samengeordende wetten op de handelsvennootschappen.

Artikel 226. §§ 1 en 2 zijn conform het bepaalde in artikel 10, 2, van het ontwerp van vijfde richtlijn. Paragraaf 3 is in overeenstemming met de regeling zoals deze voorzien is in artikel 62 van de gecoördineerde wetten op de handelsvennootschappen. Hieraan zij toegevoegd dat volgens het huidige geldend vennootschapsrecht de vennootschapsvordering teniet gaat in hoofde van de vennootschap door het bijzonder besluit van décharge of kwijting, die aan de bestuurders wordt verleend door de algemene vergadering na goedkeuring van de balans.

Artikel 227. Dit artikel is in overeenstemming met artikel 3, 1, van het voorstel van vijfde richtlijn en in feite de tegenhanger van artikel 220 van dit voorstel.

Artikel 228. Over het aantal leden van de raad van toezicht wordt in het voorstel van vijfde richtlijn

L'article 228 prévoit une règle conforme au droit actuel des sociétés. Le § 2 est conforme à l'article 5, 2, du projet de cinquième directive. Pour être complet, une disposition relative à la responsabilité du représentant permanent doit être reprise dans ce paragraphe, le projet de cinquième directive prévoyant en son article 5, 2, que le représentant permanent est soumis aux mêmes conditions et obligations que s'il était lui-même membre de l'organe de surveillance. Il faut donc prévoir que ce représentant est civilement et pénalement responsable comme s'il était membre du conseil de surveillance, comme le prévoit l'article 99, § 2, du projet de loi modifiant les lois coordonnées sur les sociétés commerciales.

Article 229. Comme il est dit plus haut, le conseil de surveillance est composé par moitié de représentants des actionnaires et des travailleurs. Il faut se référer à l'article 233 qui dit explicitement que les représentants des actionnaires élisent en leur sein le président, dont la voix est prépondérante à parité de voix.

Chaque groupe spécifique de travailleurs (employés et cadres) a une représentation spécifique si en moyenne 50 membres de chaque groupe sont habituellement occupés par l'entreprise. Si les membres d'un groupe sont moins de 50, ils ne forment pas un collège électoral distinct, mais sont intégrés à un autre groupe. Cela est précisé par arrêté royal. Les travailleurs ou un groupe de travailleurs peuvent estimer qu'ils ne souhaitent pas être représentés au conseil : on prévoit que, pour chaque groupe, au moins 50 p.c. des électeurs doivent avoir voté valablement et donc avoir appuyé la représentation.

L'article 230 se passe de commentaire, et l'article 231 est conforme à l'article 7, 1, du projet de cinquième directive, tout comme les articles 232 à 241, qui correspondent largement aux dispositions du projet de cinquième directive.

niets gezegd. De regel in artikel 228 is evenwel in overeenstemming met het geldende vennootschapsrecht. Paragraaf 2 is conform artikel 5, 2, van het ontwerp van vijfde richtlijn. Volledigheidshalve dient evenwel een regeling betreffende de aansprakelijkheid van de vaste vertegenwoordiger opgenomen te worden in deze paragraaf, nu het ontwerp van vijfde richtlijn in zijn artikel 5, 2, bepaalt dat de permanente vertegenwoordiger aan dezelfde voorwaarden en verplichtingen onderworpen is als wanneer hij uit eigen hoofde lid van het toezichthoudend orgaan zou geweest zijn. Derhalve is het aangewezen te bepalen dat de vaste vertegenwoordiger strafrechtelijk en burgerrechtelijk aansprakelijk is alsof hij zelf lid is van de raad van toezicht, zoals gesteld in artikel 99, § 2, van het wetsontwerp tot wijziging van de samengeordende wetten betreffende de handelsvennootschappen.

Artikel 229. Zoals aangeduid is de raad van toezicht samengesteld uit een gelijk aantal vertegenwoordigers van de aandeelhouders en van de werknemers. In dit verband dient verwezen naar artikel 233. Daarin wordt uitdrukkelijk gesteld dat de vertegenwoordigers van de aandeelhouders uit hun midden de voorzitter kiezen, die bij staking van stemmen een doorslaggevende stem heeft.

Elke specifieke groep werknemers, met name bedienden en kaderpersoneel worden specifiek vertegenwoordigd, zo er gewoonlijk en gemiddeld 50 van elke groep in de onderneming tewerkgesteld zijn. Zo er minder dan 50 van een groep zijn, vormen die geen apart kiescollege, maar worden ze gevoegd bij een andere groep en kiezen ze daar mee. Dit wordt verder uitgewerkt bij koninklijk besluit. Werknemers, of een groep ervan, kunnen van oordeel zijn dat ze in de raad van toezicht niet vertegenwoordigd wensen te worden. Daarom wordt gesteld dat voor elke groep minstens 50 pct. van de kiesgerechtigden geldig dient gestemd te hebben en dus de vertegenwoordiging steunt.

Artikel 230 behoeft geen commentaar, terwijl artikel 231 conform is artikel 7, 1, van het ontwerp van vijfde richtlijn. Hetzelfde geldt voor de artikelen 232 tot en met 241, die grotendeels overeenstemmen met de desbetreffende bepalingen van het ontwerp van vijfde richtlijn.

R. BLANPAIN.

PROPOSITION DE LOI

ARTICLE 1er

§ 1er. La présente loi s'applique aux grandes entreprises. Est considérée comme grande entreprise, la société anonyme occupant habituellement une moyenne d'au moins 1 000 travailleurs en vertu d'un contrat de travail.

Le Roi détermine la façon dont ladite moyenne est calculée. Pour le calcul de ce nombre, les travailleurs occupés par une filiale sont censés être des travailleurs de cette société. Le Roi détermine ce qu'il faut entendre par filiale.

§ 2. Le Roi peut, après consultation du Conseil national du Travail, étendre, par arrêté motivé et délibéré en Conseil des ministres, le champ d'application de la loi aux sociétés anonymes occupant habituellement une moyenne d'au moins 500 travailleurs en vertu d'un contrat de travail. Il peut prendre à cette fin les mesures d'adaptation et d'exécution.

§ 3. Pour l'application de la présente loi, il faut entendre par :

1. travailleurs : les personnes occupées en vertu d'un contrat de travail ou d'apprentissage;

2. employés : les travailleurs qui s'engagent contre rémunération, sous l'autorité d'un employeur, à effectuer un travail essentiellement intellectuel; est assimilé aux employés l'ouvrier qui s'engage contre rémunération, sous l'autorité d'un employeur, à exécuter un travail essentiellement manuel;

3. cadres : à l'exclusion de ceux qui font partie du personnel dirigeant, les employés exerçant dans l'entreprise une fonction supérieure, généralement réservée au porteur d'un diplôme d'un certain niveau ou à celui dont l'expérience professionnelle est équivalente;

4. personnel dirigeant : les personnes chargées de la gestion quotidienne de l'entreprise qui sont déléguées pour représenter et engager l'employeur, ainsi que les membres du personnel immédiatement subordonnés à ces personnes lorsqu'ils accomplissent également des tâches de gestion quotidienne;

5. organisations représentatives des travailleurs :

a) les organisations interprofessionnelles de travailleurs, créées sur le plan national et représentées

VOORSTEL VAN WET

ARTIKEL 1

§ 1. Deze wet is van toepassing op grote ondernemingen. Als grote onderneming wordt aangezien de naamloze vennootschap, die gewoonlijk een gemiddelde van ten minste 1 000 werknemers tewerkstelt krachtens een arbeidsovereenkomst.

De Koning bepaalt de wijze waarop het gemiddelde aantal gewoonlijk tewerkgestelde personen berekend wordt. Voor de berekening van dit aantal worden werknemers, die werkzaam zijn bij een dochteronderneming, geacht werknemers van deze vennootschap te zijn. De Koning bepaalt wat onder een dochteronderneming dient te worden verstaan.

§ 2. De Koning kan, na raadpleging van de Nationale Arbeidsraad, bij gemotiveerd en in Ministerraad overlegd besluit, het toepassingsgebied van de wet uitbreiden tot naamloze vennootschappen die gewoonlijk een gemiddelde van ten minste 500 werknemers tewerkstellen krachtens een arbeidsovereenkomst. Hij kan de daartoe nodige aanpassings- en uitvoeringsmaatregelen treffen.

§ 3. Voor de toepassing van deze wet dient te worden verstaan onder :

1. werknemers : de personen, die tewerkgesteld zijn krachtens een arbeidsovereenkomst of een leerovereenkomst;

2. bedienden : de werknemers die zich verbinden, tegen loon, onder gezag van een werkgever, in hoofdzaak hoofdarbeid te verrichten; met bediende wordt gelijkgesteld de werkman, die zich verbindt, tegen loon, onder gezag van een werkgever, in hoofdzaak handarbeid te verrichten;

3. kaderleden : met uitsluiting van die, welke deel uitmaken van het leidinggevend personeel, de bedienden, die in de onderneming een hogere functie uitoefenen, die in het algemeen voorbehouden wordt aan de houder van een diploma van een bepaald niveau of aan degene, die een evenwaardige beroepservaring heeft;

4. leidinggevend personeel : de personen, belast met het dagelijks beheer van de onderneming, die gemachtigd zijn om de werkgever te vertegenwoordigen en te verbinden, alsmede de personeelsleden, onmiddellijk ondergeschikt aan die personen, wanneer zij eveneens opdrachten van dagelijks beheer vervullen;

5. representatieve werknemersorganisaties :

a) de op nationaal vlak opgerichte interprofessionele werknemersorganisaties vertegenwoordigd in de

au Conseil central de l'économie et au Conseil national du travail et comptant au moins 50 000 membres;

b) les organisations professionnelles et interprofessionnelles affiliées à une organisation interprofessionnelle visée en *a)* ou en faisant partie;

6. organisations représentatives des cadres : les organisations interprofessionnelles de cadres créées pour l'ensemble du pays et comptant au moins 10 000 membres.

Ces organisations sont reconnues comme représentatives par le Roi selon les règles et la procédure qu'Il détermine. Le Conseil national du travail émet un avis dans le cadre de la procédure de reconnaissance.

§ 4. La grande entreprise est soumise aux dispositions de la présente loi et des sections I, IV, §§ 1er à 3, § 4, sauf les articles 53 à 63*bis*, §§ 5 à 9, et des sections X, XI et XIII du titre IX du livre premier du Code de commerce, dans la mesure où la présente loi n'a pas modifié, complété ou abrogé ces dispositions.

ART. 2

Il est ajouté au titre IX du livre premier du Code de commerce la section XIV, ci-après rédigée comme suit :

« SECTION XIV

Directoire et surveillance dans les grandes entreprises

§ 1er. La direction

Article 220. — La grande entreprise est dirigée par un directoire, exerçant ses attributions sous la surveillance du conseil de surveillance.

Article 221. — § 1er. Les membres du directoire sont nommés par le conseil de surveillance pour une durée de 6 ans au plus et peuvent être renommés. La première nomination des membres du directoire peut s'effectuer par la voie des statuts.

§ 2. Le conseil de surveillance peut révoquer la nomination de membre ou de président du directoire s'il existe un motif grave. Cette révocation met immédiatement fin à l'exercice de la fonction, même si la décision est incriminée avec succès devant les tribunaux et sous réserve d'indemnisation.

Centrale Raad van het Bedrijfsleven en in de Nationale Arbeidsraad en die ten minste 50 000 leden tellen;

b) de professionele en interprofessionele organisaties die bij een onder *a)* bedoelde interprofessionele organisatie zijn aangesloten of er deel van uit maken;

6. representatieve organisaties van kaderleden : de interprofessionele organisaties van kaderleden, die voor het gehele land zijn opgericht en die ten minste tienduizend leden tellen.

Deze organisaties worden als representatief erkend door de Koning volgens de nadere regelen en de procedure die Hij bepaalt. De Nationale Arbeidsraad brengt in het kader van de erkenningsprocedure advies uit.

§ 4. De grote onderneming is onderworpen aan de bepalingen van deze wet en aan de bepalingen van de afdelingen I, IV, §§ 1 tot 3, § 4, met uitzondering van de artikelen 53 tot 63*bis*, §§ 5 tot 9, evenals van de afdelingen X, XI en XIII van titel IX van het eerste boek van het Wetboek van Koophandel, voor zover die bepalingen niet gewijzigd, aangevuld of opgeheven worden door deze wet.

ART. 2

Aan titel IX van het eerste boek van het Wetboek van Koophandel wordt de hiernavolgende afdeling XIV toegevoegd, die luidt als volgt :

« AFDELING XIV

Bestuur en toezicht in de grote onderneming

§ 1. Het bestuur

Artikel 220. — De grote onderneming wordt geleid door een bestuur. Dit oefent zijn bevoegdheden uit onder toezicht van de raad van toezicht.

Artikel 221. — § 1. De leden van het bestuur worden benoemd door de raad van toezicht voor een tijdsduur van ten hoogste 6 jaar en kunnen worden herbenoemd. Voor de eerste maal kan de benoeming van de leden van het bestuur bij de statuten geschieden.

§ 2. De raad van toezicht kan de benoeming tot lid of tot voorzitter van het bestuur herroepen, indien daartoe een gewichtige reden bestaat. Door deze herroeping wordt aan de uitoefening van de functie onmiddellijk een einde gemaakt, zelfs indien het besluit met goed gevolg voor de rechter wordt aangevochten en onder voorbehoud van mogelijke schadevergoeding.

§ 3. Les personnes physiques et morales peuvent faire partie du directoire. Celui-ci comprend au moins 3 membres. Le nombre maximum de membres est fixé par le statut. Le conseil de surveillance désigne le membre du comité directeur chargé en particulier de traiter les problèmes de personnel et de relations du travail.

§ 4. Le conseil de surveillance fixe les conditions salariales et autres auxquelles les membres du directoire accompliront leurs tâches. Les statuts peuvent fixer l'âge auquel la tâche du membre du directoire prend fin de droit et sans indemnité.

§ 5. Si le membre du directoire est un travailleur de l'entreprise, l'exécution de son contrat de travail est suspendue pendant le temps où il est membre du directoire de l'entreprise et ce jusqu'à la fin de sa mission.

Article 222. — § 1er. Les membres du directoire ne peuvent faire partie du conseil de surveillance.

§ 2. Un membre du directoire ne peut exercer d'autres activités professionnelles ni accepter une nomination de membre du conseil de surveillance d'une autre entreprise s'il n'y est autorisé expressément par le conseil de surveillance. Pareille autorisation doit être communiquée à l'assemblée générale.

§ 3. Tout contrat auquel la société est partie et qui touche directement ou non aux intérêts d'un membre du directoire doit être au préalable approuvé par le conseil de surveillance. Le membre du directoire intéressé ne peut participer à la délibération ni à la décision du directoire au sujet de ce contrat.

Tout membre du directoire ou du conseil de surveillance qui est informé de la conclusion prochaine de pareil contrat est tenu d'en informer ces deux organes. Le conseil de surveillance informe annuellement l'assemblée générale et le conseil d'entreprise des autorisations données.

Article 223. — § 1er. Le directoire a les attributions les plus étendues pour accomplir tous actes au bénéfice de la société qui ne sont pas réservés expressément à d'autres organes de l'entreprise par la présente loi ou les statuts. Ces limitations statutaires ne sont pas opposables aux tiers.

§ 2. Les membres du directoire peuvent répartir leurs fonctions entre eux. Cette répartition n'a d'effet qu'au sein de la société. Elle est communiquée au conseil de surveillance.

§ 3. Zowel natuurlijke als rechtspersonen kunnen lid van het bestuur zijn. Het bestuur bestaat uit minimum drie leden. Het maximum aantal leden van het bestuur wordt in de statuten vastgesteld. De raad van toezicht wijst het lid van de raad van bestuur aan dat meer in het bijzonder met de behandeling van personeelszaken en vraagstukken betreffende arbeidsverhoudingen is belast.

§ 4. De raad van toezicht stelt de loons- en andere voorwaarden vast waaronder de bestuurders hun opdracht zullen vervullen. De statuten kunnen de leeftijd vaststellen waarop de opdracht van de bestuurder van rechtswege en zonder vergoeding eindigt.

§ 5. Indien de bestuurder werknemer is van de onderneming, wordt de uitvoering van zijn arbeids-overeenkomst geschorst gedurende de tijd dat hij bestuurder is van de onderneming tot en met het einde van zijn opdracht.

Artikel 222. — § 1. Leden van het bestuur mogen geen lid zijn van de raad van toezicht.

§ 2. Een lid van het bestuur mag geen andere beroepswerkzaamheden verrichten, noch de benoeming aannemen tot lid van de raad van toezicht van een andere onderneming, indien hij daartoe niet uitdrukkelijk door de raad van toezicht is gemachtigd. Eventuele machtiging dient aan de algemene vergadering medegedeeld.

§ 3. Iedere overeenkomst waarbij de vennootschap partij is en die rechtstreeks of onrechtstreeks de belangen van een lid van het bestuur raakt, moet vooraf door de raad van toezicht worden goedgekeurd. Het betrokken bestuurslid mag niet deelnemen aan het beraad en de besluitvorming van het bestuur over die overeenkomst.

Elk lid van het bestuur of van de raad van toezicht dat het ophanden zijn van een dergelijke overeenkomst verneemt, is verplicht beide organen daarover in te lichten. De raad van toezicht licht jaarlijks de algemene vergadering en de ondernemingsraad over de verleende goedkeuringen in.

Artikel 223. — § 1. Het bestuur heeft de meest uitgebreide bevoegdheden om alle daden ten behoeve van de vennootschap te verrichten die door deze wet en de statuten niet uitdrukkelijk aan andere organen van de ondernemingen zijn voorbehouden. Deze statutaire beperkingen zijn niet tegenstelbaar aan derden.

§ 2. De leden van het bestuur kunnen hun functies onderling verdelen: deze verdeling heeft slechts gevolgen binnen de vennootschap. Deze verdeling wordt aan de raad van toezicht medegedeeld.

§ 3. Le directoire fixe son mode de fonctionnement interne par règlement d'ordre intérieur et communique celui-ci au conseil de surveillance.

Article 224. — § 1er. Le conseil de surveillance doit approuver préalablement les décisions du directoire concernant :

a) la fermeture ou le déplacement d'entreprises ou de subdivisions importantes de celles-ci;

b) une réduction, extension ou modification importante de la nature et de l'orientation de la production et de l'emploi, quantitativement et qualitativement;

c) d'importantes modifications dans l'organisation de l'entreprise, ou

d) le début ou la fin d'une coopération durable avec une autre entreprise et les contrats ayant une incidence fondamentale et durable sur la gestion de l'entreprise.

§ 2. L'absence ou l'irrégularité de l'approbation préalable, par le conseil, de décisions du directoire ne peut être opposée à un tiers, sauf si la société démontre que ce tiers connaissait ou, vu les circonstances, devait connaître l'absence ou l'irrégularité de la décision.

Article 225. — Le comité directeur est compétent pour tous les actes utiles ou nécessaires à la réalisation de l'objet social, sauf ceux pour lesquels la loi prévoit que seule l'assemblée générale est compétente.

Il représente la société envers les tiers et en droit, comme défendeur ou demandeur.

Les compétences attribuées aux alinéas précédents au comité directeur peuvent être limitées par les statuts. Cette limitation ne peut, pas plus que la répartition des tâches convenue entre les membres du directoire, être opposée aux tiers, même si cette limitation ou répartition a été publiée.

Les statuts peuvent toutefois habilitier un ou plusieurs membres du directoire à représenter, seul ou ensemble, la société en droit et en toute autre occasion.

Cette disposition peut être opposée aux tiers selon les règles de l'article 10 du titre IX du livre premier du Code de commerce.

Article 226. — § 1er. Les membres du directoire doivent accomplir leur fonction en bon père de famille et promouvoir l'intérêt de la société et de son personnel.

§ 3. Het bestuur bepaalt zijn interne werkwijze bij huishoudelijk reglement en deelt deze aan de raad van toezicht mede.

Artikel 224. — § 1. De raad van toezicht dient zijn voorafgaande goedkeuring te hechten aan de besluiten van het bestuur betreffende :

a) stillegging of verplaatsing van bedrijven of van belangrijke bedrijfsonderdelen;

b) belangrijke vermindering, uitbreiding of wijziging van de aard en de oriëntatie van de produktie en van de tewerkstelling, zowel kwantitatief als kwalitatief;

c) aanzienlijke wijzigingen in de ondernemingsorganisatie of

d) het begin of de beëindiging van een duurzame samenwerking met een andere onderneming en contracten met een fundamentele en duurzame weerslag op het beleid van de onderneming.

§ 2. Het ontbreken of de onrechtmatigheid van de voorafgaande goedkeuring van de raad van toezicht voor besluiten van het bestuur kan een derde niet worden tegengeworpen, tenzij de vennootschap bewijst dat de derde van het ontbreken of de onrechtmatigheid van de goedkeuring kennis droeg of daarvan, gezien de omstandigheden, niet onkundig kon zijn.

Artikel 225. — De raad van bestuur is bevoegd om alle handelingen te verrichten, die nodig of dienstig zijn tot verwezenlijking van het doel van de vennootschap, behoudens die waarvoor volgens de wet alleen de algemene vergadering bevoegd is.

Hij vertegenwoordigt de vennootschap jegens derden en in rechte als eiser of als verweerder.

De bevoegdheden, ingevolge de vorige leden aan de raad van bestuur toegelend, kunnen door de statuten worden beperkt. Zodanige beperking kan evenmin als de eventuele verdeling van de taken door de bestuurders overeengekomen, aan derden worden tegengeworpen, ook al is die beperking of verdeling openbaar gemaakt.

De statuten kunnen echter aan één of meer bestuurders bevoegdheid verlenen om alleen of gezamenlijk de vennootschap in en buiten rechte te vertegenwoordigen.

Zodanige bepaling kan aan derden worden tegengeworpen overeenkomstig de regels vastgesteld in artikel 10 van titel IX van het eerste boek van het Wetboek van Koophandel.

Artikel 226. — § 1. De leden van het bestuur moeten hun functie vervullen als een goede huisvader en het belang van de vennootschap en haar personeel bevorderen.

§ 2. Ils sont tenus de traiter confidentiellement les informations confidentielles concernant la société ou les sociétés en dépendant. Cette obligation perdure lorsqu'ils n'exercent plus leur fonction.

§ 3. Les membres du comité directeur sont responsables de l'accomplissement de leur tâche et des fautes commises dans l'exercice de leur fonction, selon les règles du mandat. Ils sont, soit envers la société, soit envers des tiers, solidairement responsables de tout dommage résultant d'une infraction aux dispositions du présent titre ou des statuts de la société. Quant aux infractions auxquelles ils n'ont eu aucune part, ils sont déchargés de cette responsabilité lorsqu'aucune faute ne peut leur être imputée et qu'ils ont signalé ces infractions à la première réunion suivant le moment où ils en ont été informés.

Article 227. — Le conseil de surveillance surveille la façon dont le directoire s'acquitte de sa tâche.

Article 228. — § 1er. Le nombre de membres du conseil de surveillance est fixé statutairement. Il doit être pair et tenir compte des dispositions de l'article 229.

§ 2. Si une personne morale est élue membre du conseil de surveillance, elle doit désigner un représentant permanent, qui sera pénalement et civilement responsable comme s'il était lui-même membre du conseil de surveillance.

Article 229. — § 1er. Le conseil de surveillance est composé par moitié de représentants des actionnaires et de représentants des travailleurs. La détermination du nombre de membres est réglée par arrêté royal. Le conseil comprend au moins 12 membres.

§ 2. Les membres du conseil qui représentent les actionnaires sont élus par l'assemblée générale. La première fois, leur nomination peut se faire par voie statutaire. Les membres du conseil de surveillance nommés par l'assemblée ou par les statuts peuvent à tout moment être remplacés par l'assemblée générale.

Les statuts peuvent fixer une limite d'âge pour les membres représentant les actionnaires. Le membre du conseil qui atteint cette limite reste en fonction jusqu'à la clôture de la première réunion de l'assemblée générale ayant le compte annuel à son ordre du jour.

§ 2. Zij zijn verplicht vertrouwelijke inlichtingen over de vennootschap of van haar afhankelijke vennootschappen vertrouwelijk te behandelen. Deze verplichting duurt voort, ook wanneer zij hun functie niet meer vervullen.

§ 3. De leden van de raad van bestuur zijn verantwoordelijk voor de vervulling van de hun opgedragen taak, en aansprakelijk voor de fouten, die zij in hun bestuur gemaakt hebben overeenkomstig de regels van de lastgeving. Zij zijn, hetzij jegens de vennootschap, hetzij jegens derden, hoofdelijk aansprakelijk voor alle schade die het gevolg is van de overtreding van de bepalingen van deze titel of van de statuten van de vennootschap. Ten aanzien van de overtredingen waaraan zij geen deel hebben gehad, worden zij van die aansprakelijkheid ontheven wanneer hun geen schuld te wijten is en zij die overtredingen hebben aangeklaagd op de eerste vergadering nadat ze er kennis van hebben gekregen.

Artikel 227. — De raad van toezicht oefent toezicht uit op de wijze waarop het bestuur van de vennootschap zich van zijn bestuursstaak kwijt.

Artikel 228. — § 1. Het ledenaantal van de raad van toezicht wordt in de statuten vastgelegd. Het moet even zijn en rekening houden met het bepaalde in het artikel 229.

§ 2. Als een rechtspersoon als lid van de raad van toezicht verkozen wordt, moet hij een vast vertegenwoordiger aanduiden. Deze is strafrechtelijk en burgerrechtelijk aansprakelijk alsof hij zelf lid is van de raad van toezicht.

Artikel 229. — § 1. De raad van toezicht is samengesteld uit een gelijk aantal vertegenwoordigers van de aandeelhouders en van de werknemers. De bepaling van het aantal leden wordt bij koninklijk besluit geregeld. Het bedraagt ten minste 12 leden.

§ 2. De leden van de raad van toezicht die de aandeelhouders vertegenwoordigen, worden door de algemene vergadering gekozen. Voor de eerste maal kan de benoeming van de vertegenwoordigers van de aandeelhouders in de raad van toezicht geschieden bij de statuten. De door de algemene vergadering of bij de statuten benoemde leden van de raad van toezicht kunnen te allen tijde door de algemene vergadering worden vervangen.

In de statuten kan voor de leden die de aandeelhouders vertegenwoordigen, een leeftijdsgrens worden vastgesteld. Een lid van de raad van toezicht dat deze leeftijdsgrens heeft bereikt, blijft in functie tot op de sluiting van de eerste bijeenkomst van de algemene vergadering waarin de jaarrekening wordt behandeld.

§ 3. Les employés et cadres, sauf le personnel dirigeant, ont une représentation spécifique au conseil de surveillance si l'entreprise occupe habituellement une moyenne d'au moins 50 employés ou cadres. Si un de ces groupes n'atteint pas 50 unités, il vote au sein d'un autre groupe. Le Roi détermine les modalités d'exécution. Pour que les candidats soient élus, au moins 50 p.c. des électeurs de chaque groupe doivent avoir émis un vote valable; sinon les mandats qui reviennent à ce groupe restent vacants.

Le Roi détermine, après avis du Conseil national du Travail, le mode de calcul du nombre d'employés et de cadres occupés par l'entreprise et peut adapter ce nombre s'il étend le champ d'application conformément à l'article premier, § 2.

§ 4. Pour les élections des représentants du personnel, l'employeur communique les fonctions et les diplômes sur la base desquels les travailleurs sont classés parmi les cadres ou le personnel dirigeant. Le tribunal du travail peut être saisi d'un recours contre cette décision ou à défaut de celle-ci. Ensuite, l'employeur communique la liste des noms des ouvriers, des employés, des cadres et du personnel dirigeant. Cette décision peut aussi faire l'objet du recours au tribunal du travail.

Le Roi fixe, sur avis du Conseil national du Travail, les autres conditions d'exercice du droit de recours au tribunal du travail.

§ 5. Les membres du conseil de surveillance qui représentent les travailleurs sont élus au scrutin secret par les travailleurs de l'entreprise.

Les représentants des employés sont élus sur des listes présentées par les organisations de travailleurs représentatives au sens de l'article 3 de la loi du 5 décembre 1968 relative aux conventions collectives de travail et aux commissions paritaires.

Les représentants des employés sont élus par les employés.

Le Roi fixe, sur avis du Conseil national du Travail, les modalités et l'organisation des élections et prend toutes mesures d'exécution du § 7.

§ 6. Un collège électoral distinct est constitué pour les cadres lorsque l'entreprise compte au moins 50 cadres. Dans ce cas, les délégués des cadres sont élus sur des listes présentées par :

§ 3. Bedienden en kaderleden met uitzondering van het leidinggevend personeel zijn elk specifiek in de raad van toezicht vertegenwoordigd zo er gewoonlijk een gemiddelde van ten minste 50 bedienden of kaderleden in de onderneming tewerkgesteld zijn. Zo een groep kleiner is dan 50, stemt hij mee met een andere groep. De Koning bepaalt ter zake de uitvoeringsmodaliteiten. Opdat de kandidaten verkozen zouden zijn, dient voor elke groep minstens 50 pct. van de kiesgerechtigden geldig gestemd te hebben. Zo dit niet het geval is, blijven de aan deze groep toekomende mandaten onbezet.

De Koning bepaalt, na advies van de Nationale Arbeidsraad, de wijze waarop dat aantal tewerkgestelde bedienden en kaderleden berekend wordt en kan dit getal aanpassen zo hij het toepassingsgebied uitbreidt overeenkomstig het bepaalde in artikel een, § 2.

§ 4. Ter gelegenheid van de verkiezingen van de vertegenwoordigers van het personeel deelt de werkgever de functies en de diploma's mede op grond waarvan werknemers tot het kaderpersoneel en het leidinggevend personeel worden gerekend. Tegen deze beslissing of bij ontstentenis ervan is beroep mogelijk bij de arbeidsrechtbank. Vervolgens maakt de werkgever de lijst van namen bekend van respectievelijk de werklieden, de bedienden, de kaderleden en het leidinggevend personeel. Ook tegen deze beslissing is beroep mogelijk bij de arbeidsrechtbank.

De Koning bepaalt, na advies van de Nationale Arbeidsraad, de nadere voorwaarden tot uitoefening van het beroep bij de arbeidsrechtbank.

§ 5. De leden van de raad van toezicht die de werknemers vertegenwoordigen worden verkozen bij geheime stemming door de werknemers van de onderneming.

De vertegenwoordigers van de bedienden worden verkozen op kandidatenlijsten voorgedragen door werknemersorganisaties, die representatief zijn in de zin van artikel 3 van de wet van 5 december 1968 betreffende de collectieve arbeidsovereenkomsten en de paritaire comités.

De vertegenwoordigers van de bedienden worden verkozen door de bedienden.

De Koning bepaalt, na advies van de Nationale Arbeidsraad, de wijze en de organisatie van de verkiezingen en neemt alle nodige maatregelen ter uitvoering van § 7.

§ 6. Een afzonderlijk kiescollege voor de kaderleden wordt samengesteld wanneer de onderneming ten minste 50 kaderleden telt. Indien er een afzonderlijk kiescollege voor kaderleden is, worden de afgevaardigden van deze laatste verkozen op kandidatenlijsten voorgedragen door :

1. les organisations représentatives des travailleurs, au sens de l'article 14 de la loi du 20 septembre 1948 portant organisation de l'économie;

2. les organisations représentatives des cadres, au sens de l'article 14 de la même loi;

3. au moins 10 p.c. des cadres de l'entreprise, étant entendu que le nombre de signatures d'appui à cette liste ne soit pas inférieur à 10 cadres. Un même cadre ne peut appuyer qu'une liste visée au 3.

§ 7. Pour être éligible comme représentant des travailleurs, les travailleurs doivent :

1° avoir au moins 25 ans;

2° ne pas faire partie du personnel dirigeant;

3° ne pas avoir atteint l'âge de la retraite;

4° travailler dans l'entreprise depuis 5 ans au moins.

Ces conditions doivent être réunies à la date des élections.

Article 230. — Jusqu'au moment où les représentants des travailleurs et le président sont élus, les tâches du conseil de surveillance ne sont exercées que par les membres représentant les actionnaires.

Article 231. — § 1er. Le mandat du conseil de surveillance ne peut dépasser 6 ans; ses membres sont rééligibles.

§ 2. Si, à la fin du mandat, aucun nouveau membre n'est élu au conseil, les membres précédemment en fonction sont maintenus jusqu'aux élections suivantes, et ce pour 6 mois au plus.

§ 3. Le mandat des membres élus ou nommés pour la première fois vient à échéance 6 ans après l'adoption des statuts.

Article 232. — § 1er. Le mandat de membre du conseil de surveillance prend fin en même temps que la fonction ou lorsque le membre ne réunit plus les conditions d'éligibilité.

En cas de perte prématurée de la qualité de membre du conseil par une exclusion ordonnée par le juge, ainsi qu'en cas d'empêchement permanent, le siège du membre intéressé est occupé par un suppléant.

1. de representatieve werknemersorganisaties, zoals bepaald in artikel 14 van de wet van 20 september 1948 houdende organisatie van het bedrijfsleven;

2. de representatieve organisaties van kaderleden, bepaald overeenkomstig artikel 14 van de voormelde wet van 20 september 1948;

3. ten minste 10 pct. van het aantal kaderleden van de onderneming, met dien verstande dat het aantal ondertekenaars ter ondersteuning van deze lijst niet kleiner mag zijn dan 10 kaderleden. Een kaderlid kan slechts één lijst bedoeld onder 3 steunen.

§ 7. Om als vertegenwoordiger van de werknemers verkiesbaar te zijn moeten de werknemers aan volgende voorwaarden voldoen :

1° ten minste 25 jaar oud zijn;

2° geen deel uitmaken van het leidinggevend personeel;

3° de pensioengerechtigde leeftijd niet hebben bereikt;

4° sedert ten minste 5 jaar tewerkgesteld zijn in de onderneming.

Deze verkiesbaarheidsvoorwaarden moeten vervuld zijn op de datum van de verkiezingen.

Artikel 230. — Tot op het tijdstip waarop de vertegenwoordigers van de werknemers en de voorzitter zijn gekozen, worden de taken van de raad van toezicht alleen door de leden die de aandeelhouders vertegenwoordigen, waargenomen.

Artikel 231. — § 1. De zittingsduur van de raad van toezicht bedraagt ten hoogste zes jaar. De leden van deze raad zijn herkiesbaar.

§ 2. Indien aan het einde van de zittingsduur geen nieuwe leden in de raad van toezicht zijn gekozen, blijven de voor de verstreken zittingsduur benoemde leden in functie, totdat nieuwe verkiezingen hebben plaatsgehad, doch voor niet langer dan nog zes maanden.

§ 3. De zittingsduur van de voor de eerste maal gekozen of benoemde leden loopt zes jaar na het aanvaarden van de statuten af.

Artikel 232. — § 1. Het lidmaatschap van de raad van toezicht eindigt mede door nederlegging van de functie of het niet meer voldoen aan de verkiesbaarheidsvoorwaarden.

Bij voortijdige beëindiging van het lidmaatschap, bij een door de rechter bevolen uitsluiting uit de raad van toezicht, alsook bij blijvende verhinderings, wordt de zetel van een lid van de raad van toezicht door een opvolger ingenomen.

Le Roi fixe les modalités de cette suppléance.

§ 2. Il est également mis fin à la qualité de membre par une exclusion pour motif grave. Elle est prononcée par le conseil à une majorité d'au moins 3/4 des membres présents ou représentés.

Article 233. — § 1er. Les représentants des actionnaires élisent en leur sein le président qui, en cas de parité, a voix prépondérante.

Les représentants des travailleurs élisent en leur sein le vice-président.

§ 2. Le président convoque le conseil d'office ou à la demande d'un membre ou de la direction. La demande mentionne les motifs de convocation. S'il n'a pas été accédé à cette demande dans les quinze jours, le conseil de surveillance peut être convoqué par le requérant.

§ 3. Les membres du directoire prennent part aux réunions du conseil si celui-ci n'en dispose pas autrement. Ils ont voix consultative.

Article 234. — § 1er. Le conseil de surveillance fournit un avis au directoire à la demande de celui-ci ou d'initiative, au sujet de chaque question qui est d'importance pour l'entreprise.

§ 2. Le conseil ne peut intervenir directement dans la direction de la société ni représenter celle-ci envers des tiers. Toutefois, il la représente en droit envers les membres du directoire ou l'un d'eux.

§ 3. Le directoire fait au moins une fois par trimestre rapport au conseil sur la gestion et l'état des affaires de l'entreprise. Elle joint à ce rapport un aperçu trimestriel de la situation financière de l'entreprise.

Le directoire communique sans délai au président du conseil de surveillance toutes les questions importantes.

§ 4. Le conseil de surveillance peut inviter à tout moment le directoire à fournir un rapport spécial sur les problèmes de l'entreprise.

De Koning bepaalt de wijze waarop deze opvolging geregeld wordt.

§ 2. Aan het lidmaatschap komt eveneens een einde door uitsluiting wegens een gewichtige reden. De uitsluiting wordt door de raad uitgesproken met een meerderheid van minstens 3/4 van de aanwezige of vertegenwoordigde leden.

Artikel 233. — § 1. De vertegenwoordigers van de aandeelhouders kiezen uit hun midden de voorzitter, die bij staking van stemmen een doorslaggevende stem heeft.

De vertegenwoordigers van de werknemers kiezen uit hun midden de ondervoorzitter.

§ 2. De voorzitter van de raad van toezicht roept de raad ambtshalve of op verzoek van een lid van de raad van toezicht of van het bestuur bijeen. In het verzoek worden de redenen voor deze bijeenroeping vermeld. Indien aan dit verzoek niet binnen 15 dagen is voldaan, kan de raad van toezicht door de verzoeker worden bijeengeroepen.

§ 3. De leden van het bestuur nemen aan de vergaderingen van de raad van toezicht deel, voor zover deze niet anders bepaalt. Zij hebben een adviserende stem.

Artikel 234. — § 1. De raad van toezicht adviseert het bestuur op diens verzoek of uit eigen beweging bij iedere aangelegenheid die voor de onderneming van belang is.

§ 2. De raad van toezicht kan niet rechtstreeks ingrijpen in het bestuur van de vennootschap en evenmin de vennootschap tegenover derden vertegenwoordigen. In rechte evenwel vertegenwoordigt de raad van toezicht de onderneming tegenover de leden van het bestuur of één van hen.

§ 3. Het bestuur brengt de raad van toezicht ten minste eenmaal per kwartaal verslag uit over de zakelijke leiding van en de gang van zaken in de onderneming. Aan dit verslag wordt een financieel kwartaaloverzicht van het bedrijf toegevoegd.

Het bestuur deelt de voorzitter van de raad van toezicht onverwijld alle belangrijke aangelegenheden mede.

§ 4. De raad van toezicht kan van het bestuur te allen tijde een bijzonder verslag over aangelegenheden van de onderneming vragen.

§ 5. Le conseil ou 1/3 de ses membres peuvent demander au directoire des informations et des documents concernant les affaires de l'entreprise. Le directoire doit les fournir simultanément à tous les membres du conseil.

§ 6. Le conseil ou 1/3 de ses membres ont le droit de consulter les livres de l'entreprise, sa correspondance, ses procès-verbaux et tous ses documents. Le conseil ou 1/3 de ses membres peuvent déléguer l'exercice de ce droit à un ou plusieurs membres du conseil.

Le conseil ou 1/3 de ses membres peuvent charger un ou plusieurs experts de procéder aux enquêtes qu'ils jugent utiles.

Le résultat des consultations et enquêtes est communiqué simultanément à tous les membres du conseil.

§ 7. Chaque membre du conseil a le droit de consulter tous les documents et toutes les informations que le directoire transmet au conseil.

Article 235. — § 1er. L'ordre du jour est rédigé par le président du conseil de surveillance. Pour chaque point, le directoire présente les documents en temps utile. L'ordre du jour et les documents sont envoyés en temps utile à chaque membre du conseil. Chaque membre du conseil ou du directoire peut faire inscrire un point à l'ordre du jour.

§ 2. Le conseil ne délibère valablement que si au moins la moitié de ses membres sont présents.

§ 3. Les membres absents peuvent participer aux délibérations en donnant procuration à un membre présent du conseil.

§ 4. Les décisions sont prises à la majorité des membres présents ou représentés.

§ 5. Les décisions du conseil sont consignées dans un procès-verbal que le président du conseil de surveillance signe et dont les copies sont expédiées sans délai aux membres du conseil.

Article 236. — Les statuts ou, en leur lieu et place, l'assemblée générale peuvent octroyer une rémunération aux membres du conseil.

§ 5. De raad van toezicht of één derde van zijn leden kunnen van het bestuur inlichtingen en overlegging van bescheiden verlangen met betrekking tot aangelegenheden van de onderneming. Het bestuur moet alle leden van de raad van toezicht de gevraagde inlichtingen en bescheiden gelijktijdig ter kennis brengen.

§ 6. De raad van toezicht of één derde van zijn leden beschikt over een inzage-recht in de boeken van de onderneming, haar correspondentie, notulen en al haar bescheiden. De raad van toezicht of één derde van zijn leden kan de uitoefening van dit recht aan één of meer leden van de raad van toezicht overdragen.

De raad van toezicht of één derde van zijn leden kan één of meer deskundigen opdragen de onderzoeken in te stellen, welke hij nodig acht.

Aan alle leden van de raad van toezicht wordt gelijktijdig en onverwijld het resultaat van de inzage en onderzoeken medegedeeld.

§ 7. Ieder lid van de raad van toezicht heeft het recht kennis te nemen van alle bescheiden en informatie die het bestuur aan de raad van toezicht doet toekomen.

Artikel 235. — § 1. De agenda wordt door de voorzitter van de raad van toezicht opgesteld. Het bestuur dient voor alle agendapunten tijdig documenten in. De agenda en deze bescheiden worden tijdig aan elk lid van de raad van toezicht toegezonden. Ieder lid van de raad van toezicht of van het bestuur kan een punt op de agenda plaatsen.

§ 2. De raad van toezicht kan slechts rechtsgeldig besluiten nemen wanneer ten minste de helft van zijn leden aanwezig is.

§ 3. Afwezige leden van de raad van toezicht kunnen aan de besluiten deelnemen door een aanwezig lid van de raad van toezicht volmacht te verlenen om hen te vertegenwoordigen.

§ 4. De besluiten worden door de meerderheid van de aanwezige en vertegenwoordigde leden genomen.

§ 5. De besluiten van de raad van toezicht worden in notulen vastgelegd, die door de voorzitter van de raad van toezicht worden ondertekend. Afschriften van deze notulen worden onverwijld aan de leden van de raad van toezicht toegezonden.

Artikel 236. — De statuten of, in plaats daarvan, de algemene vergadering, kunnen aan de leden van de raad van toezicht een bezoldiging toekennen.

Article 237. — § 1er. Les membres du conseil doivent, dans l'exercice de leur fonction, veiller aux intérêts de la société et de son personnel.

§ 2. Ils sont tenus de traiter confidentiellement les informations confidentielles concernant la société ou les sociétés en dépendant. Cette obligation perdure lorsqu'ils n'exercent plus leur fonction.

Article 238. — Les membres du conseil de surveillance sont responsables de l'accomplissement de leur tâche et des fautes commises dans leur gestion, conformément aux règles du mandat. Ils sont, soit envers l'entreprise, soit envers les tiers, solidairement responsables de tout dommage résultant d'une infraction aux dispositions du présent titre ou des statuts de la société. Quant aux infractions auxquelles ils n'ont eu aucune part, ils sont dégagés de cette responsabilité lorsque aucune faute ne peut leur être imputée et qu'ils ont signalé ces infractions à la première réunion suivant le moment où ils en ont été informés.

Article 239. — Les membres du conseil de surveillance qui représentent les travailleurs, bénéficient de la protection accordée aux membres du conseil d'entreprise par la loi du 20 septembre 1948 portant organisation de l'économie et ses arrêtés d'exécution.

Article 240. — L'article 458 du Code pénal s'applique à tout membre du conseil de surveillance et du conseil de direction qui a communiqué ou publié indûment des informations de nature individuelle dont il a eu connaissance du chef des fonctions ou mandats exercés par lui sur la base des dispositions de la présente loi.

Les mêmes peines s'appliquent aux personnes visées à l'alinéa précédent, qui ont communiqué ou publié indûment des informations globales de nature à porter préjudice à l'économie du pays ou aux intérêts d'un secteur professionnel ou d'une entreprise.

Article 241. — Est puni, sous réserve des dispositions de l'article 242, d'une amende de 100 francs multipliée par le nombre de travailleurs de l'entreprise, sans que cette amende puisse dépasser 100 000 francs :

1° l'employeur qui ne crée pas dans son entreprise un conseil de surveillance en application de la présente loi ou de ses arrêtés d'exécution;

2° l'employeur qui en entrave le fonctionnement prévu par la présente loi;

Artikel 237. — § 1. De leden van de raad van toezicht moeten bij de uitoefening van hun functie waken over de belangen van de vennootschap en haar personeel.

§ 2. Zij zijn verplicht vertrouwelijke inlichtingen over de vennootschap of de van haar afhankelijke vennootschappen vertrouwelijk te behandelen. Deze verplichting duurt voort, ook wanneer zij hun functie niet meer vervullen.

Artikel 238. — De leden van de raad van toezicht zijn verantwoordelijk voor de vervulling van de hun opgedragen taak, en aansprakelijk voor de fouten, die zij in hun bestuur gemaakt hebben overeenkomstig de regels van de lastgeving. Zij zijn, hetzij jegens de vennootschap, hetzij jegens derden, hoofdelijk aansprakelijk voor alle schade die het gevolg is van overtreding van de bepalingen van deze titel of van de statuten van de vennootschap. Ten aanzien van de overtredingen waaraan zij geen deel hebben gehad, worden zij van die aansprakelijkheid ontheven wanneer hun geen schuld te wijten is en zij die overtredingen hebben aangeklaagd op de eerste vergadering nadat ze er kennis van hebben gekregen.

Artikel 239. — De leden van de raad van toezicht, die de werknemers vertegenwoordigen, genieten van de bescherming die de leden van ondernemingsraad genieten, overeenkomstig de wet van 20 september 1948 houdende organisatie van het bedrijfsleven en haar uitvoeringsbesluiten.

Artikel 240. — Artikel 458 van het Strafwetboek is van toepassing op elk lid van de raad van toezicht en van de raad van bestuur die inlichtingen van individuele aard, waarvan hij kennis had wegens de op grond van de bepalingen van deze wet door hem uitgeoefende functies of mandaten, wederrechtelijk heeft medegedeeld of ruchtbaar gemaakt.

Dezelfde straffen worden toegepast op de in het voorgaande lid voorziene personen, die wederrechtelijk globale inlichtingen hebben medegedeeld of ruchtbaar gemaakt, die van die aard zijn, dat zij nadeel kunnen berokkenen aan 's lands bedrijfsleven, aan de belangen van een bedrijfstak of van een onderneming.

Artikel 241. — Wordt, onder voorbehoud van het bepaalde in artikel 242, gestraft met een geldboete van 100 frank, vermenigvuldigd met het aantal in de onderneming tewerkgestelde werknemers, zonder dat die geldboete 100 000 frank mag te boven gaan :

1° de werkgever die in zijn onderneming geen raad van toezicht opricht in toepassing van deze wet of van haar uitvoeringsbesluiten;

2° de werkgever die de werking ervan verhindert zoals bepaald in deze wet;

3° l'employeur qui entrave l'exécution du mandat des représentants des travailleurs, prévue par la présente loi et ses arrêtés d'exécution. »

3° de werkgever die de uitoefening belemmert van het mandaat van de werknemersvertegenwoordigers, bepaald door deze wet, en haar uitvoeringsbesluiten. »

R. BLANPAIN.